

Powstanie Wielkopolskie

<https://pw.ipn.gov.pl/pwi/form/r475534256794,VOGEL-Dionizy.html>
27.05.2024, 23:23

VOGEL Dionizy

Osoba

VOGEL Dionizy

Urodzony

1896

Zmarł

1986

Opis

komendant powstania na pow. nowotomyski, ppłk
Wojska Polskiego.

Ur. się 21 marca 1896 r. we wsi Troszczyn (pow. nowotomyski), w rodzinie rolnika Romana i Michaliny z Wojtkowiaków. Na przełomie 1906 i 1907 r. wziął udział w strajku szkolnym. W 1910 r. rozpoczął naukę w szkole średniej w Międzyrzeczu, a następnie we Wschowie. Po zdaniu matury, 15 VII 1915 r. zaciągnięty do armii niemieckiej, początkowo służył w 41 Pułku Artylerii Lekkiej w Głogowie, a od 15 października w Bojanowie - 19 Pułk Piechoty Rezerwowej. Skierowany na front zach. (3 III 1916, Francja), od marca do czerwca 1917 r. uczestniczył w kursie oficerskim w Biedrusku, po czym wrócił na

front i walczył w 18 Pułku Piechoty Rezerwowej. 29 listopada awansowano go na ppor. Ranny 16 X 1918 r., leczyl się w szpitalu, ale 13 grudnia odesłany został do baonu aspirantów 19 Pułku Piechoty Rezerwowej w Bojanowie, gdzie pełnił funkcję dowódcy plutonu oraz kompanii (do 211919).

Na wiadomość o wybuchu powstania wielkopolskiego stawil się do dyspozycji dowódcy frontu, gdzie otrzymał przydział na odcinek Lwówek-Trzciel. Brał udział w zdobyciu Nowego Tomyśla, a następnie jako dowódca zdobył pod Trzcielem samolot bombowy, biorąc do niewoli jego załogę. Wskutek dawnych ran musiał opuścić front i objął stanowisko komendanta na pow. nowotomyski (3 X-5 IX 1919). K. Zenkteler (zob.) napisał o nim: Doświadczony i bardzo odważny żołnierz, doskonale orientował się w powierzonych mu zadaniach. Skromny i nie narzucający się, miłym jest towarzyszem. Wyszkolony piechur i kulomocista. Kompanie utrzymuje w bardzo dobrym stanie. Ppłk dyplomowany J. Skrzydlewski stwierdził natomiast: Współpracując razem ze starostą przyczynił się do spolszczenia administracji powiatu, wyszkolenia kilku turnusów ochotników oraz sformowania baonu piechoty, który wszedł w skład armii polskiej, 1 VII 1919 r. mianowany został por. Jako dowódca 2 baonu I Pułku Piechoty Rezerwowej (późniejszy 155 Pułk Piechoty, a następnie 73 Pułk Piechoty) dowodził na froncie litewsko-białoruskim. Był ranny w akcji pod Grodnem (20 VII 1920). Następnie jako ochotnik uczestniczył w III powstaniu śląskim. 31 V 1923 r. przeszedł do rezerwy.

W życiu zawodowym od 1926 r. kierował Spółdzielnią Rolniczo-Handlową „Rolnik” w Buku. W grudniu 1939 r. został wysiedlony z rodziną do GG. Od maja 1940 r. do końca II wojny światowej był kierownikiem młyna; pełnił jednocześnie w

konspiracji funkcję komendanta AK na pow. Radomsko, (pseudonim „Gryf). W 1945 r. powrócił do Buku i dalej kierował „Rolnikiem”. 29 listopada aresztowany za działalność wojenną w szeregach AK, został zdegradowany i skazany. Na mocy amnestii zwolniony, powrócił na dawną posadę. W 1948 r. otworzył w Poznaniu firmę „Juta”, którą przemienił w 1950 r. na spółdzielnię. Z powodu choroby w 1954 r. przeszedł na rentę inwalidzką. Mieszkał w Poznaniu, aktywnie uczestniczył w pracach koła ZBoWiD-u na Sołaczcu.

Zmarł 19 lutego 1986 r. Był odznaczony m.in. Orderem Virtuti Militari V kl., Orderem Odrodzenia Polski V kl., Krzyżem Powstańców Wielkopolskich. Żonaty z Czesławą Mańczak, miał dzieci: Teresę (1930), Marię (1932-1939) oraz Marka (1941).

Bibliografia

Z. Kościański, Vogel Dionizy (1896-1986), (w:) Powstańcy wielkopolscy. Biogramy uczestników powstania wielkopolskiego 1918-1919, t. IV, red. B. Polak, Poznań 2008, s. 208-210.

Autor wpisu

Zdzisław Kościański